והקדשות שבה יפדו כו': ת"ר היו בה (א) (קדשי) קדשים קדשי מזבח ימותו קדשי בדק הבית יפדו ותרומות ירקבו ומעשר שני וכתבי הקדש יגנזו ר"ש אומר בהמתה ולא בהמת בכור ומעשר שללה פרט לכסף הקדש וכסף מעשר אמר מר היו בה (קדשי) קדשים קדשי מזבח ימותו ואמאי ימותו ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה ר' יוחנן אמר זבח רשעים תועבה ר"ל אמר ממון בעלים הוא והכא בקדשים שחייב באחריותן ור"ש היא דאמר ממון בעלים הוא הא מדסיפא ר"ש היא רישא לאו ר"ש בקדשים קלים ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר קדשים קלים ממון בעלים אבל קדשי קדשים מאי יפדו אדתני סיפא קדשי בדק הבית יפדו ליפלוג וליתני בדידה בד"א בקדשים קלים אבל קדשי קדשים יפדו כיון דאיכא חטאת שמתו בעליה דלמיתה אזלא לא פסיקא ליה בשלמא ר' יוחנן לא אמר כר"ל דכתיב זבח רשעים תועבה אלא ר"ל מ"ט לא אמר כר' יוחנן אמר לך כי אמרינן זבח רשעים תועבה הני מילי היכא דאתנהו בעינייהו אבל הכא כיון דאישתני אישתני: ר"ש אומר בהמתך ולא בהמת בכור ומעשר: במאי עסקינן אילימא בתמימין שלל שמים הוא אלא בבעלי מומין שללה נינהו אמר רבינא לעולם בבעלי מומין ומי שנאכל בתורת בהמתך יצאו אלו שאין נאכלין בתורת בהמתך אלא בתורת בכור ומעשר דשלל שמים נינהו ופליגא דשמואל דאמר שמואל הכל קרב והכל נפדה מאי קאמר ה"ק כל שקרב כשהוא תם ונפדה כשהוא בעל מום משלל אימעיט וכל שקרב כשהוא תם ואינו נפדה כשהוא בעל מום כגון בכור ומעשר מבהמה נפקא: תרומות ירקבו: אמר רב חסדא ל"ש אלא תרומה ביד ישראל אבל תרומה ביד כהן כיון דממוניה הוא תשרף מתיב רב יוסף מעשר שני וכתבי הקדש יגנזו והא מעשר שני ביד ישראל כתרומה ביד כהן דמי וקתני יגנזו אלא אי אתמר הכי אתמר אמר רב חסדא ל"ש אלא תרומה ביד כהן אבל תרומה ביד ישראל תנתן לכהן שבעיר אחרת תנן התם עיסה של מעשר שני פטורה מן החלה דברי ר"מ וחכמים מחייבין אמר רב חסדא מחלוקת במעשר שני בירושלים דר"מ סבר מעשר שני ממון גבוה הוא ורבנן סברי ממון הדיוט הוא אבל בגבולין דברי הכל פטור מתיב רב יוסף מעשר שני וכתבי הקדש יגנזו במאי עסקינן אילימא בירושלים מי הויא עיר הנדחת והתניא עשרה דברים נאמרו בירושלים וזו אחת מהן אינה נעשית עיר הנדחת ואלא בעיר אחרת ואסקוהו לגוה הא קלטוהו מחיצות אלא לאו בגבולין וקתני יגנזו לא לעולם דעיר אחרת ואסקוהו לגוה והכא במאי עסקינן שנטמא ולפרקיה דא"ר אלעזר מניין למעשר שני שנטמא שפודין אותו אפילו בירושלים ת"ל לא תוכל שאתו ואין שאת אלא אכילה שנאמר וישא משאת מאת פניו הבא במאי עסקינן בלקוח

וליפרקיה

היו בה קדשי מזבח. כגון עולות ואשמות של רשעים בתוכה נהי דלא קרינן בהו את כל בהמתה לפי חרב (דברים יג) דהא לא בהמתה היא אלא בהמת שמים אלא מאיסותא הוא להקריב קרבנות של רשעים הללו שהודחו הלכך ימותו כונסין אותן לכיפה ומאכילין אותן שעורין עד שכריסן נבקעת דאפילו דמיהם אסור כדלקמן: **שנאמר כליל לה' אלהיך** ל"ג: **ר"ש אומר וכו'.** לקמן מפרש טעמא: **זבח רשעים תועבה.** ואפילו דמיהן אסורין: **ור"ש הוא דאמר.** בהזהב (ב"מ נו:) קדשים שחייב באחריותן ממון בעלים הוא ויש בהם אונאה הלכך לענין עיר הנדחת נמי ממון בעלים הוא ודיינינהו לפי חרב כשאר בהמות שבתוכה והלכך אסורין דמיהן בהנאה והאי דקאמר ימותו ולא אמר שיחרימו אותה עמהם משום כבוד שמים: **ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר.** בפ"ק דב"ק (ד' יב:) ומעלה מעל בה' (ב) לרבות קדשים קלים שהם ממונו והואיל וממונו הם אסורים בהנאה דאפילו דמיהן בהמתם מיקרו אבל קדשי קדשים (ג) אמאי ירעו דהא ודאי הם עצמם אינם קרבים דזבח רשעים תועבה אלא ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהם לנדבה: **אי הכי מדתני סיפא וכו'.** דקא מפליג בין קדשי מזבח לקדשי בדק הבית: **ליפלוג וליתני בדידה.** בקדשי מזבח עצמן בין קדשים קלים לקדשי קדשים: **דלמיתה אזלא.** כדאמרינן (תמורה ד' טו.) חמש חטאות מתות: **לא פסיקא ליה.** למיתני קדשי קדשים דעיר הנדחת ירעו דכיון דמתו להם אותם רשעים אי איכא חטאות שהפרישו בחייהם אזלי למיתה דכל חטאות שמתו בעליהם מתות במסכת הוריות (ד' ו.) מפרש טעמא אבל שאר קדשי קדשים כגון אשמות שמתו בעליהם ירעו: **דאיתנהו בעינייהו.** דהן עצמן ודאי אינן קרבים משום זבח רשעים תועבה: **אבל הכא.** דאיכא למימר ירעו ויפלו דמיהם לנדבה: **כיון דאישתני.** ליכא הכא זבח רשעים תועבה: **ולא בהמת בכור ומעשר.** שאם היו בה בכורות או מעשר בהמה שהוא של ישראל ונלכו ודמו קרב אין מחרימין אותו עמה דלא מיקרי בהמתה: **שלל שמים הוא.** ומשללה נפקא: **אלא בבעלי מומים.** שאין בהם חלק לגבוה אלא נאכלין לבעלים שללה נינהו אמאי אין מחרימין אותן עמה: **לעולם בבעלי מומין.** ואפ"ה אין נשרפין עמה דדרשינן לקרא הכי בהמתה למי שנאכל לבעלים בתורת בהמתם יצאו אלו שיש להם שם לווי שאין נאכלים בתורת בהמתם שאין אומרין בהמת עיר הנדחת אלא בהמת בכור ומעשר של עיר הנדחת:

ופליגא. הא דרבינא אדשמואל דאמר שמואל עלה דהא מילתא דר"ש כי הוה קשיא לן במאי עסקינן הוי מתרץ הכי הכל קרב והכל נפדה: **מאי קאמר ה"ק.** כל שהוא קרב לגבוה כשהוא תם וכשהוא בעל מום צריך פדייה כגון שאר קדשים קלים חוץ ממעשר בהמה ובכור ההוא משללה נפקא דאין מחרימין אותם עמה דהואיל וצריכי פדייה נמומן של שמים קרינן ביה ופליג עליה דת"ק דאמר קדשים קלים ממון בעלים הוא: **וכל שקרב כשהוא תם ואינו נפדה כשהוא בעל מום.** אלא נאכל לבעלים כגון בכור ומעשר ההוא לאו שלל שמים מקרו ואפילו בתמותן ולא מצי למפרך והא בתמותן שלל שמים הוא שהרי נאכל במומו והלכך אצטריך בהמתה למעוטי בכור ומעשר תמימים דמשללה ליכא למעוטינהו והיינו פליגא דאיהו מוקי לה אפילו בתמימים דקסבר בכור ומעשר בעלי מומין בהמתה קרינא ביה וכסיף: **תרומה ביד ישראל.** שעדיין לא נתנה לכהן דאפילו אותו ישראל רשע הוא תרומה שבידו אינה נשרפת עם שאר שללה דהא לאו דידיה הוא דשמא היה נתנה לכהן צדיק שבחולה לה הלכך אינה נשרפת דהיינו כפקדון דעיר אחרת ואתנהו בגוה דאמר לעיל(ס) דמותרין והאי דבאכילה לא שריא לה דשמא היה נתנה לכהן רשע שבתוכה הלכך ירקבו. אבל תרומה ביד כהן דממוניה הוא תשרף: **וקתני יגנזו.** אע"ג דממוניה הוא לא אמר תשרף: **אלא תרומה ביד כהן.** דממוניה הוא ולא מזלזלין בה כולי האי הואיל וקדש הוא: **לכהן שבעיר אחרת.** כלומר לכהן שלא הודח עמהן: **אבל בגבולין.** שאין לה היתר אכילה אלא בפדייה ד"ה פטורה מן החלה דממון גבוה הוא. ל"א אבל בגבולין דאין לה היתר אכילה בשעת חיוב חלה דהיינו בשעת גלגול העיסה לא קרינא ביה ראשית עריסותיכם (במדבר טו) ואפילו פדאה לאחר מיכן פטור מן החלה: **י' דברים נאמרו בירושלים.** בפ' מרובה (ב"ק פב:) חשיב להו: **אלא בעיר אחרת ואסקו לגוה.** שהיה אותו מעשר שני של אחד מבני עיר הנדחת והעלו אותו לירושלים קודם שהודחה ואח"כ הודחו אם כן אמאי יגנזו לשתרו נמי באכילה דהא קלטינהו מחיצות דהיינו חומה: **אלא לאו בגבולין.** ולא מטו ליה וקתני יגנזו ואינו יוצא לישרף בתמיה: ואם איתא דבגבולין לד"ה ממון גבוה הוא לשתרי נמי באכילה אלא לאו ממון הדיוט הוא והאי דבשריפה לא משום זילותא: **לעולם דעיר הנדחת ואסקיה לגוה.** ודקאמרת לשתרו נמי באכילה דהא קלטוהו מחיצות: **הכא במאי עסקינן שנטמא.** דלאו בר אכולי בטומאה הוא דכתיב (דברים כו) לא בערתי ממנו בטמא ולקמן (קיג.) פריך מאי איריא עיר הנדחת אפילו בחולה לה: **ואפילו בירושלים.** לאחר שנכנס ואע"ג דדרשינן (דברים יד) כי ירחק ממך המקום ונתת הכסף בידך ברחוק מקום אתה פודה וכו' ולא בקרוב מקום: **ואין שאת אלא אכילה.** וה"ק קרא כי ירחק ממך המקום או כי לא תוכל לאוכלו שנטמא ונתת הכסף בידך: **בלקוח.** שכבר הוציאה בהוצאה לכסף מעשר ונתנוהו ביין ושכר ובשר ונטמא אותו לקוח דההוא לית ליה פדייה וכי קאמר ר"א במע"ש גופיה שהעלה פירות מע"ש לירושלים ונטמאו:

וליפרקיה

עין משפט נר מצוה

נה א ב מיי' פ"ד מהל' עכו"ם הלכה יג [יד] סמג עשין טו:
ג [מיי' פ"ד מהל' פסולי המוקדשין הל' או]:
ד ה מיי' פ"ד מהל' עכו"ם הלכה יג [יד] סמג עשין טו:
נו ו ז מיי' פ"ו מהל' בכורים הלכה ד:
נז ח מיי' פ"ו מהל' בית הבחירה הלכה יד ופ"ד מהל' עכו"ם הלכה ד:
נח ט מיי' פ"ב מהל' מעשר שני ונטע רבעי הלכה ח סמג לאוין קטו:

◆

מוסף רש"י

היו בה קדשים. בעיר הנדחת, אין נשרפין עם שללה, דכתיב שללה ולא שלל שמים, ומיהו מיקרב לא קרבי משום דכתיב זבח רשעים תועבה, ואם קדשי מזבח הן ואפילו עולות ושלמים, נדבה ימותו. קדשי בדק הבית יפדו. כשאר בדק הבית והפודה אותם יאכלם שהרי לא נאסרו, דלאו דידהו הוו (לעיל מז:). בהמתה. כתיב ואת בהמתה לפי חרב, בהמתה משמע בהמה דידה שאין לגבוה חלק בה (תמורה ח.), וכסף מעשר. ואליבא דמ"ד מעשר שני ממון גבוה הוא (שם). בקדשים שחייב באחריותן. אמר הרי עלי עולה (ב"מ נו:). פטורה מן החלה. דכתיב עריסותיכם והאי דגבוה היא, ואע"ג דאוכלה איהו אכלה, כיון דליה בה דין שאר ממון לאו דידיה הוא (סוכה לה.). שפודין אותו אפילו בירושלים. שאין מעשר טהור נפדה שם, דכתיב כי ירחק ממך, ונתת בכסף, ולא כשהוא בירושלים (ב"מ נג:). ואין שאת אלא אכילה. כשלא תוכל לאוכלו, כגון שנטמא, ונתת בכסף (פסחים לו:). והכי קאמר קרא כי ירחק ממך, שיהא מעשר טהור חוץ לירושלים, או אפילו הוא בירושלים אלא שאי אתה יכול לאוכלו שנטמא, ונתת בכסף (מכות יט:).

מסורת הש"ס

א) לעיל מז. [תוספ' פי"ד], ב) [תמורה ח. ע"ש], ג) [ב"מ נו.], ד) [ב"ק יב: וש"נ], ה) [גי' רש"י ירעו וכל"ל], ו) [לפי גירסת רש"י דלעיל צ"ל ירעו], ז) [צ"ל בהמתך], ח) [תמורה ח. ע"ש], ט) [בתוס' לבכורות דף לא. ד"ה חוץ וכו' משמע דגרסי הכא בסוגיא כמו דפריש הש"ס בתמורה ח. דתנן כל פסולי המוקדשין נמכרין באטליז חוץ מן הבכור והמעשר ע"ש אבל מפירש"י דהכא ד"ה לעולם בבעלי מומין וכו' מוכח דלא גרים להא דתנן כו' ומשום הכי פירש"י הכא יצאו אלו שיש להם שם לווי ורבינא הוא דמשני לה הכי כאן אבל בתמורה ח. סתמא דש"ס מייתי להא דתנן כל פסולי וכו' ולא ס"ל כרבינא כפר הזהב], י) א"ו משנה אלא ברייתא ועיין רש"ל, כ) סוכה לה: פסחים לז. [עי' חולין פו: תוס' ד"ה תנן התם], ל) [קידושין נג. וש"נ], מ) [עי' תוס' קידושין נג: ד"ה מיהו ותוס' בכורות ט: ד"ה ותנן ועי' היטב תוס' סוכה לה. סד"ה לפין], נ) ב"ק פב:, ס) ב"מ נג. פסחי' לו: מכות יט:, ע) [ויקרא ה], פ) [צ"ל אלהין], צ) [צ"ל אלמנין], ק) [דברים יג], ר) כ"א נהרגין, ש) [ע"ל].

◆

תורה אור השלם

1. זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ: משלי כא כז

2. וְכִי יִרְבֶּה מִמְּךָ הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יְבָרֶכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ: דברים יד כד

3. וַיִּשָּׂא מַשְׂאֹת מֵאֵת פָּנָיו אֲלֵהֶם וַתֵּרֶב מַשְׂאַת בִּנְיָמִן מִמַּשְׂאֹת כֻּלָּם חָמֵשׁ יָדוֹת וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ: בראשית מג לד

◆

גליון הש"ס

גמ' ומי שנאכל בתורת בהמתך. עי' זבחים דף עה ע"ב תוס' ד"ה התמים:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ת"ר היו בה קדשים קדשי מזבח כצ"ל ותיבת קדשי נמחק: (ב) רש"י ד"ה ואליבא דר' יוסי וכו' קדשי קדשים ירעו כצ"ל ותיבת אמאי נמחק: